PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Maria Baiulescu: Eternă amintire Maj. Sale Reginei Maria

Dr. Ioan Al. Bran-Lemeny: Imperative categorice morale

Aurel A. Mureșeanu: Ieronim G. Bariţiu

Viorel Șuluţiu: Inscripţie pentru fata de scrum

Dr. Mircea Suciu-Sibianu: Necesitatea societăţilor religioase

Lia Hancu: Cugetări

Dr. Suciu-Sibianu: Din viaţă pentru viaţă

Aida Petrarian: Versuri...

Vasile Marinaș: Elegie

I. Ch. Severeanu: Întâia zi de toamnă

I. Al. B.-L.: Ni se prăbușesc redutele culturii!

Dări de seamă

Reviste

Note și încrustări

BIBLIOTECA "ASTRA" BRAȘOV

Anul IV. (Anul cron. V) No. 8—10. Aug.—Oct. 1938

Redacţia și Administraţia: BRAȘOV, STRADA CALVIN No. 18.

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ pt. PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

No. de înreg. la Tribunalul Brașov 1037/938.

Director:
IOAN AL. BRAN-LEMENY

Șef-redactor:
HORIA E. FRUNZĂ

Redactor:
RADU PRIȘCU

Comitetul Revistei: Dr. M. Suciu-Sibianu, Ioan Ludu, Ion Popa G. Tulliu, Inspector Victor Munteanu, Al. Popescu-Dorna, Gerar, C. I. Odor, V. Marinaș cu directorul și redactorii.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operele, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. In aranjarea materialului ne conducem de necesități technice și tipografice.

Cine a reținut Nr. 1 și 2 se consideră de abonat.

100 Lei anual pt. particulari.
800 „ „ „ instituți și autorități.
10 „ exemplarul.

Eternă amintire Maj. Sale Reginei Maria

Cine ar putea plânge mai mult, decât Ardealul, pe această Mare Regină, această Inaltă Suverană, care alături de viteazul Ei soț, Regele Ferdinand I, a salvat Ardealul, realizând idealul național al neamului românesc, din vechea oprimare de o mie de ani.

Această Regină a fost adorată de poporul românesc al Ardealului, înainte de război, pentrucă femeea română o numea Impărăteasa noastră, cântând pe toate culmile Carpaților doine înduioșetoare de dorul acestei realizări naționale.

Această minune s'a arătat, când după o luptă crâncenă a vrednicilor ostași s'a înseninat cerul, trimițându-ne pacea.

Fiind la Iași am avut momentul cel mai impresionant să văd pe marii noștrii Suverani întorcându-se dela Bicaz în Gara Iași, unde erau așteptați de o lume întreagă, cuprinsă de entuziasm; atunci am simțit cea mai profundă emoție, când acest bun și nobil Rege se opri lângă mine, spunând cu lacrimi în ochi: „Iată că am îmbrățișat și Ardealul".

Această mare Regină a Reginelor a luat asupra Sa a fi Mama poporului, Mama răniților și Mama orfanilor, după cum însăși duios povestise, cum în vis fu condusă de micul ei Îngeraș Mircea la casele scunde unde se auzeau gemetele orfanilor părăsiți.

Marele exemplu de devotament al acestei Suverane nu se poate descrie; el a trezit în inimile tuturor femeilor un imbold de jertfă și în zilele de obidă și de grea osândă

am văzut cum această Inimă nobilă ia asupra sa înființarea primului orfelinat la Iași pentru cei dintâi copii părăsiți, ce fură aduși în acest orfelinat la a carei organizare am asistat însămi.

Neobosită, des de dimineață până în zori, pornea spre spitale stând ca o mamă la paturile răniților și bolnavilor ostași, mângăiându-i fără teama flagelului tifosului exantematic, care în timpul războiului a secerat atâția medici și gloate de ostași; ostașii închideau ochii fericiți văzând alături de ei pe acest Inger păzitor.

Astfel Regina Maria se putea numi Mama întregei armate române, căreia îi rostea în acele vremuri de restriște din pribegie, cuvinte de încurajare, atât de înțelepte și duioase:

„Imi sunteți dragi ostașii mei și sunteți vrednici de iubirea mea".

„Cu astfel de suflete sunt câștigate biruințele și sunt scrise faptele mari în istorie, cu astfel de suflete naționale se câștigă libertatea și unitatea, iar pentru noi, cu toate zilele de restriște pe cari le-am trăit, ziua biruinței și a împlinirii visului va veni".

„Dea Dumnezeu ca anul acesta să Vă aducă răsplata vitejiei Voastre! Dea Dumnezeu ca să Vă întoarceți iarăși la căminurile Voastre; la inimile cari Vă asteaptă și la cei pe cari îi doriți".

Majestatea Sa și adorata noastră Regină a îmbrățișat și Ardealul, căci în toate părțile unde își îndrepta pașii se consacra pentru binele poporului, ca o adevărată Mamă a Patriei. — Nu este societate de binefacere sau de cultură mai însemnată, căreia nu s'ar fi devotat, ca Prezidentă de onoare și ca Patroană, cu cel mai cald interes.

Astfel a primit să fie și dincolo de Carpați Inalta Patroană a Uniunei femeilor române, Federație constituită în Ardeal, iar mai târziu fiind asociată și societăților din Vechiul Regat. A prețuit această federație, asistând la congrese și n'a părăsit-o până la sfârșitul vieții.

Noi reprezentantele acestor societăți ne-am închinat înghenunchiând la sicriul Ei îndoliat, în suspine și lacrimi.

Neuitata noastră Suverană s'a apropiat și mai mult de Ardeal prin vechiul Castel feudal din Bran, care I-a fost dăruit și unde și-a stabilit o mică rezidență de vară înfrumusețând-ul și făcând din el un adevărat muzeu.

Aprecierea acestei mari Regine s'a manifestat în Ardeal prin numirea Ei de Doctor Honoris Causa la Universitatea din Cluj.

Nu pot avea posibilitatea a ilustra calitățile și darurile cu cari a fost înzestrată de Dumnezeu, iubitoare și cunoscătoare a artelor, scriitoare distinsă cu o fantezie visătoare, pe care o zugrăvea atât de real, iar operele Ei oglindesc un caracter și o voință neînfrântă, încât citind aceste cugetări cu adânc învățământ, pare că simțim vibrația unui fluid nevăzut, ce se îmbină cu sufletul nostru.

Nu mă rabdă inima a nu esprima durerea care a pătruns în inima femeilor române, când această Stea strălucitoare ce ne lumina, Maj. Sa Marea noastră Regină Maria, s'a stins, Ea însă va rămâne neuitată din generație în generație.

MARIA BAIULESCU

✝

Imperative categorice morale

Sinceritate, dreptate, iubire, dinamism

„În vremuri grele trebuesc credinţe mai intărite, trebuesc jertfe sufleteşti mai inălţătoare".

M. S. Regele, la solemnităţile dela Mărăşeşti.

Una din cele mai grave şi frecvente greşeli, comise de bărbaţii de stat ai tuturor popoarelor, este fără îndoială lipsa puterii de percepere şi sesizare a imponderabilelor morale, sau mai precis disconsiderarea principiilor şi factorilor etici în judecarea problemelor de stat şi de interes obştesc.

Să te miri de atâta opacitate şi miopie, când orice om cu oarecare cultură trebue să ştie, că elementul sau principiul etic este hotărîtor, în cele din urmă, în orice luptă pentru propăşire şi renaştere şi el asigură victoria finală, în pace şi în război.

Oamenii, în general, nu au sensibilitate pentru imponderabilele morale. De aceea am asistat, nu de mult, la un spectacol de uimire al Europei, pentru faptul, că primul ministru al Marei Britanii, Dl. Chamberlain, a ieşit din a sa „splendid isolation" şi s'a dus în zbor la Dl. Hitler, cancelarul Germaniei, spre a discuta, cu cel mai competent personaj — hai să zicem adversar — grava problemă a sudeţilor, punctul nevralgic de ieri al continentului şi focar de incendiu mondial. Gestul era de sigur neobişnuit, dar îl găsesc nu numai nobil şi de-o înaltă înţelepciune, ci şi perfect normal şi firesc, fără vre-o urmă cât de palidă de umilire. El a fost, cred, determinat de două elemente: de-o conştiinţă morală superioară — rară la bărbaţii de stat — şi de-o nouă atmosferă, sau sistem, dacă vreţi, de a face politică: poli-

tica cărţilor pe faţă, inaugurată cu curajul marilor creatori, de Dnii Mussolini şi Hitler.

Românul, cu minunata-i cumineenie poporală, zice: mai bine o pace strâmbă, decât o judecată dreaptă.

Să nu ne prinde deci mirarea, dacă în România veche şi în România actuală, principiul etic, acest imponderabil categoric, decisiv şi necruţător, nu şi-a aflat încă aprecierea cuvenită.

În 1915, fiind refugiat în Bucureşti şi asistând profund îndurerat la haosul national şi moral al metropolei româneşti, am scris, între altele, la „Adevărul", un articol intitulat *„Pregătirea noastră morală"*. Parcă aud şi acum cuvintele de incurajare şi modestă apreciere ale câtorva din foştii mei prieteni „regăteni", intre cari şi ziaristul Lungulescu (Universul) aprobând cu căldură noutatea problemei puse de mine.

Dar, trăim în actualitate. Fapta de azi îşi are cauza de ieri şi va avea rodul de mâine.

Este adevărat trăim vremuri grele. Răspunderea ce ne incumbă e mare, e sfântă. Soluţionarea a priori a problemelor fundamentale etice şi psichologice este condiţia primordială a oricărei reconstrucţii şi înoiri.

În numărul precedent al acestei reviste am arătat în micul studiu editorial *„Conştiinţa ta — înălţarea sau osânda ta"*, că orice om, mai ales cel cu răspundere colectivă, greşeşte grav, fatal, ireparabil, atunci când nu-şi consultă conştiinţa şi nu-i urmează calea. Verificarea constiinţei trebue să ne fie un imperativ de orice moment.

Să ne oprim o clipă asupra sincerităţii. Cine-şi iubeşte ţara e mai presus de toate sincer. Sinceritatea este apanajul oamenilor etici şi de curaj. Ea este la baza iubirii. E însaşi caracteristica ei esenţială. Cine-mi înăbuşe sinceritatea îmi anulează iubirea, mă face indiferent faţă de ţară, mă face un farsor şi contribue astfel la subminarea existenţei statului.

Intelectualii noştri de seamă în frunte cu scriitorii, savanţii şi gazetarii, să ia exemplu dela Rege! Câtă sinceritate viguroasă, cât curaj în toate actele şi acţiunile M. Sale. Omul, în general,

poate greşi — erare humanum est — dar laşitatea nu este admisibilă sub niciun cuvânt. Deserţiunea dela datorie a acelora, cărora imprejurările şi destinul le-a dat un rol, o chemare, o răspunderre morală şi naţională, însemnează lipsă de patriotism şi slăbiciune.

Răspunderea noastră este direct proporţională cu importanţa funcţiei, sau a rolului ce ţi l-ai atribuit şi ţi se mai atribue, ca individualitate conştientă şi morala în stat. Să fim sinceri. Cine nu-şi consultă conştiinţa, orbecăeşte în hău, e o frunză în bătaia vântului, iar cine şi-o consultă şi nu-i urmează calea, acela va cădea zdrobit sub forţa-i însaşi. Aceasta e o lege ireductibilă şi înfailibilă.

Propăşirea, renaşterea, este condiţionată de cucerirea unui lanţ cu următoarele verigi:

sinceritate, care naşte dreptate;

dreptate, care naşte iubirea şi disciplina voluntară;

iubirea, care naşte libertatea şi avântul, iar toate la un loc nasc forţa şi dinamismul.

Fără respectarea virtuoasă a acestor principii, a acestei căi — dogmă, orice sforţare e zadarnică şi artificială, căci nu vom putea ajunge la ţânta dorită, la chiagul naţiunii, în temeiul marelui comandament etnic românesc, la renaşterea ei şi a ţării, ci vom creia numai aparenţe şi dureroase dislocări.

Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!

Dr. IOAN AL. BRAN-LEMENY

+

Un fost amic al lui Mihail Eminescu:

Ieronim G. Bariţiu

Cu un articol inedit al lui I. G. Bariţiu

Intre numerosii tineri români din toate meleagurile românismului, — foarte mulţi viitori bărbaţi cu renume ai neamului nostru — cari în anii 1869—1872 au studiat impreună cu Mihail Eminescu la Viena, era şi unicul fiu al marelui Gheorghe Bariţiu, *Ieronim.*

Ieronim G. Bariţiu a plecat la Viena în toamna anului 1868 pentru a urma cursurile facultăţii filosofice şi a academiei superioare de comerţ din capitala imperiului.

Viitorul distins publicist şi scriitor a publicat unele reminiscenţe din această epocă în primele numere ale rivistei sibiene „Rândunica" din 1894. Acestea însă lipsind din colecţia noastră, ne vom mărgini deocamdată a publica un articol al său inedit din 1888, şi a releva cu deosebire atitudinea lui faţă de noul curent junimist, răsărit pe atunci în câmpul vieţii intelectuale a poporului nosfru cu centrul în capitala Moldovei, care a avut atunci o puternică repercusiune si asupra studenţimei române din Viena, desbinând-o în două tabere, în aşa numiţi *naţionali şi cosmopoliţi.* Ne-ar trebui prea mult spaţiu şi timp pentru a putea reconstrui starea de spirit a acelor înflăcăraţi tineri români, entuziasmaţi pentru trecutul neamului lor şi pentru figurile ilustre ale marilor săi bărbaţi, pomenindu-se deodată în faţa unei şcoale nouă — în tot cazul prea severă — şi nedreaptă — care dintr'un punct de vedere egoist şi strâmt literar, ştergând imprejurul capetelor lor aureola de sfinţi naţionali, de cari erau inconjuraţi şi reducând valoarea operei lor, — care în primul rând era naţională, — aproape la nimic.

Noua şcoală junimistă, care pe lângă însuşirile ei bune de modernizare şi purificare a limbei române, în raportul cu progresele timpului avu şi marele defect de a fi stat, în mod incontestabil sub influinţa nouei şcoale filosofice germane — şcoală pesimistă cu veleităţi nihiliste şi cosmopolite diametrul apusă geniului optimist al neamului nostru, — a produs o adevărată furtună în mijlocul tineretului nostru de atunci.

Spre caracteristica acestei stări de spirit amintim scrisoarea adresată în anul 1871 „României June“ din Viena de către un bun Român, Alexandru Lupaşcu din Bucureşti, comitetului pentru „Serbarea de la mormântul lui Ştefan Cel Mare“, în care vorbea despre „trista impresie ce a produs în toată ţara numirea Domnului Maiorescu şi a *companiei internaţionale din Iaşi*, ca auguri ai serbării“, a acelor „agenţi ai străinilor“ şi „intreprinzători ai colonizării ţării cu germani şi cu Jidovi“ a căror „prezenţă la mormântul lui Stefan ar fi o profanare.“ [1])

Părerea aceasta era atunci foarte răspândită, căci însuşi Gheorghe Bariţiu zicea într'un discurs la Academia română din 1869: „In zilele noastre a început a se forma o şcoală aşa numită a *cosmopoliţilor*, cari-şi bat joc de ideia naţionalităţii pe care nici că o pricep de loc.“ [2])

In tot cazul exagerările erau mari şi din partea unora şi din partea celorlalţi. De aceea despărţirea în două grupuri a studenţilor români din Viena fu inevitabilă, cu toate-că se găseau în amândouă grupurile şi de aceia, cari reuşiră să păstreze calea mijlocie, cum a fost şi Eminescu socotit, fiind-că colabora la „Convorbiri Literare“ şi el pe nedrept între „cosmopoliţi, deşi era *naţionalistul* cel mai intransigent conservator, spre deosebire de pildă de colegul sau de atunci I. Slavici, care după propria-i mărturisire era *cosmopolit* din convingere. [3])

---

[1]) I. Grămadă „*România Jună*. Monografie istorică. Arad. 1912. p. 52.

[2]) Rădulescu — Pogoneanu „Studii,“ Buc. 1910.

[3]) In articolul său „Eminescu Omul“ din 1909.
I. Slavici scria între altele: Deşi el (Eminescu) *naţionalist în cel mai* aspru înţeles al cuvântului şi foarte pornit spre intoleranţă, iară etc.
I. Slavici mai mult sau mai puţin cosmopolit, cunoşteam amândoi, şi indeosebi eu, chiar mai mult decât dânsul, viaţa poporului român etc. etc.

In manuscrisul său intitulat „naționalii și cosmopoliții" scris cu ocaziunea unei ședințe furtunoase a „României June", Eminescu își arată clar părerea lui asupra acestui conflict și a exagerărilor reciproce. „Spiritul social — scria el — nu se desvoltă, nici se alimentează prin exclusivism față cu ideile altuia, ci, din contră, ideile ce le aduce fiecare de acasă întră prin socialitate într'un compromis organic, devin o unitate de ordine superioară. Astfel ar fi cu putință să se facă concesiuni reciproce și *să se găsească acea cale medie*, care, fără exclusivism, ar da fiecărui aerul cuviincios pentru desvoltarea sa pe terenul mai sus amintit.[4])

Intr'o grupare unde față în față cu naționaliști stătea precum am văzut — cosmopoliți convinși cum s'ar fi putut găsi acea cale mijlocie, preconizată de Eminescu? Cum ar fi putut d. e. să incapă în ea „internaționalul" I. Slavici, și dânsul aderent al vechei școale naționale, Ieronim G. Barițiu?

Cât de puternic a fost contrastul caracterelor acestor doi oameni și conflictul de idei dintre dânșii o dovedește și faptul, că I. Slavici scriind despre epoca dela universitatea din Viena nu găsește de cuviință *nici măcar să amintească numele vechiului său antagonist, care a fost totuși un distins scriitor*, și mare suflet românesc.

Ieronim G. Barițiu, care, durere, fu răpus de moarte în floarea vârstei, a combătut în toată viața sa ideile politice și sociale ale lui I. Slavici, și activitatea lui „distructivă" națională — cum o numea el ca director al ziarului „Tribuna" din Sibiu.

Aversiunea pe care Ieronim Barițiu o simțise față de „cosmopoliții" junimiști de la „România Jună", a păstrat-o in intreaga lui viață și față de junimism în genere, pe care-l atacă cu vehemență și în articolul inedit de mai jos.

Directorul „Gazetei", amicul său, Aurel Mureșianu deși nutrea în fond aceleași principii de radicalism național, totuși era un dușman al extremelor. De aceea el evită publicarea articolului.

Astăzi când putem privi obiectiv lucrurile, nu putem aduce decât un serviciu istoriografiei noastre politice și literare, publicându-l în întregime sine ira et studio.

AUREL H. MUREȘIANU

---

4) Rădulescu — Pogoneanu, op. cit.

Câteva întrebări prealabile

Sibiu, 28 Octomvrie 1888

Din ce în ce începe a se face lumină mai multă în afacerea tribunistă babeşiană despre care am tractat în articolul precedent. Este adecă evident şi probele pentru acésta se inmulţesc dintr'un moment în altul, că ilustrul şi mult magnificul D. Vincenţiu Babeş, membru al partidului naţional român, membru al comitetutui central electoral, cancelar al familiei Mocsony etc. etc aliându-se cu existenţele catilinare şi nihilistice dela „Tribuna" au inscenat o lovitură de scenă, prin care ţintesce, ca cu completa desconsiderare şi eludare a comitetului central şi fără scirea partidului national să se impună ca domn al situaţiunei şi al destinelor tuturor românilor de dincoace de Carpaţi, cu alte cuvinte, a se impune ca *dictator omnipotent* preste cele 3 milioane de români din monarchia austro-ungară.

In mare arbore şi-au infipt securea onorabilul împăciuitor al Europei şi universalul moralizator al lumei intregi şi în special al coruptei inteligenţe române. Dar este un proverb unguresc care dice, că mult ar vrea ţapul, dar' nu'l ajută códa, ceeace sperăm, că se va adeveri şi faţă cu noua aventură politică a D-lui V. Babeş şi a noilor sei aliaţi.

Cei ce se aseamănă se adună. „Tribuna" şi aşa numitul institut tipografic simţa necesitatea unui nou stăpân şi după lungă aşteptare şi ostenitóre căutări află pe cel mai chiemat şi mai cualificat pentru acest post înalt şi onorific. De altă parte neobositul anteluptător naţional, urmând maximei: că cine stă pe pace rugineşte, a primit rolul ce i s'a oferit şi se puse pe lucru. Acest lucru pe care în grabă nu-l puteam boteza, îl aflăm cu numele într'o notiţă fórte probabil inspirată din cabinetul de direcţiune al „Tribunei" cuprinsă in numerul de astădi alui „Sieb.-D. Tageblatt" de aci, în care se dice, că întregirea consiliului de direcţiune al institutului tipografic prin persónele fraţilor Mocsonyi, Vincenţiu Babeş şi Coriolan Brediceanu, însémnă fusionarea românilor din Banat şi Ungaria cu partidul naţional roman al cărei organ acreditat este „Tribuna". Gut gebrüllt Löwe! Bravo!

Va se dică noi ceilalţi care încă aparţinem de partidul naţional nici nu sciam, că românii din Banat şi Ungaria erau separaţi de

noi şi că acuma fără scirea nóstră, şi numai prin intermediarea Dlui V. Babeş şi alor sei s'au învrednicit a fusiona cu partidul naţional şi a decreta erăşi fără scirea şi învoirea celorlalţi, diarul nihilist „Tribuna“ de organ al partidului naţional.

Acésta va se dică este sîmburele nucei ce ni s'au dat să-o spargem. Bun lucru, numai este cam deochiat şi fĕtul cel mai tiner al Dlui V. Babeş este grozav de slut, anemic şi nu promite o lungă etate, cu tóte îngrijirile ce i va da bunul seu părinte şi doicele ce'l vor legăna şi lăpta.

Adecă fusionarea românilor bănăţeni şi ungureni cu partidul national este evenimentul important al dilei, cu „Tribuna“ ca organ al ei. Acesta este o faptă ce cade cu totul în sarcina Dlui Viuc. Babeş şi pentru care i lăsăm tot meritul neştirbit dênsului, dar pentru ale cărei consecinţe îl şi facem singur şi numai pe dânsul responsabil înaintea partidului naţional, al naţiunei întregi şi al opiniunei publice, fără de a'i lăsa libertatea ce o au avut până acuma, ca asemenea unui copil răsfăţat, după ce au comis fapte rele să'şi i-a refugiu sub scutul ocrotitor al autorităţii, influinţei şi renumele de care se bucură familia Mocsonyi la intréga românime.

Afle deci Dl. V. Babeş că va fi dênsul de aci înainte pe deplin responsabil pentru tóte faptele şi vorbele sale, ca oricare alt membru alt partidului naţional, fără considerare la protecţiunea, inde-lungă-răbdarea şi bunăvoinţa familiei Mocsonyi, de care se bucură de atâţi amar de ani, pe care le au esplatat cum i-a venit mai bine la socotélă şi de care nu arare ori au abuzat şi abuzeză încă în modul cel mai neleal şi necincer.

Avem un respect şi considerare cu mult mai inaltă de ilustri fraţi Antonie şi Dr. Alexandru Mocsonyi decât sĕ'i facem solidari şi responsabili în mĕsură egală pentru întreprinderile naţional-politice ale acreditatului domnealor *major domus* şi până când nu vom avea o declaraţiune francă şi autentică din partea domnialor că incuviinţază tot ce face şi dice Dl. Vinc. Babeş şi că consimt intru tóte cu purtarea sa politică, pâna atunci noi nu credem, că Dl. Vinc. Babeş este cancelarul provedut cu procura nelimitată al familiei Mocsonyi, ori care ar fi de altcum relaţiunile ce léga pe acest domn de acea familie ilustră.

Pentru aceea mai 'nainte de a intra într'o discusiune meritorie

a metamorfosei întamplate cu „Tribuna“ şi cu institutul tipografic, constatăm că este numai un joc de cuvinte din partea celor interesaţi când afirmă că fraţii Mocsonyi au întrat ca membri fundatori în consiliul de direcţiune al institutului tipografic. Intrebăm în naivitatea nóstră, cum póte cineva intra ca membru fundator la intreprindere care este fundată de aproape cinci ani de când şi funcţionează? Şi apoi ce insemnéza acel enigmatic „*în locurile devenite vacante?*“ Nu cumva s'au petrecut vreo „*crisă*“ în mult lăudatul şi distinsul consiliu de direcţiune al institutului tipografic?

Fie ori cum, noi ne ţinem de faptul înplinit, că grupul bărbaţilor liberi şi îndependenţi, care p'aci era se sparie lumea cu faptele lor măreţe şi geniale, au îngenunchiat, s'au închinat şi au capitulat fără frasa la graţia şi disgraţia *D-lui Vincenţiu Babeş* implorând protecţiunea morală şi ajutoriul eficace finanţiar al ilustrei familie Mocsonyi. Prin acéstă trecere sub jugul gaudin al D-lui V. Babeş tribunişti sunt astădi cu mic cu mare subalternii D-lui Babeş, cărora nu le va fi permis se aibă alt profet decât pe dânsul, adecă, „Alah il alah şi Babeş profetul seu!“ şi a asculta orbiş la comanda: sus baieţi, jos copii. Sic transit gloria tribunorum!

Petrecânduse acéstă separare nemotivată şi neoportună în partidul naţional prin bravura mai recentă a D-lui Vinc. Babeş, pentru că nici un român bun şi serios nu va identifica partidul naţional român şi naţiunea română cu stimabila persónă a domnialui şi nici cu „Tribuna“ şi oficina sa şi acelor grupaţi în giurul lor — ni se impun aceste intrebări şi anume:

Dacă fraţii Antonie şi Dr. Alex. Mocsonyi ca sinceri aderenţi ai partidului naţional român şi ca influenţi susţinători ai programului politic stabilit în conferenţa tuturor românilor din anul 1881 şi reînoit în cele două conferenţe următóre, sunt dispuşi a urma şi de aci'nainte aceaşi cale în conţelegere şi armonie cu partidul la care aparţin sau, rău consiliaţi, voiesc să urmeze pe calea la care i-au îndemnat se pună piciorul vechiul domnealor comsilier familiar şi politic?

Dacă acest diar de adi înainte are se fia considerat ca organ de publicitate care va esprima în mod oficios şi fidel vederile şi opiniunile personale ale domnealor? cu alte cuvinte dacă

„Tribuna“ va avea să fia o continuare finanțiar galvanizată a „Albinei“ publicată mai întâiu în Viena și apoi în Pesta? și în fine.

Dacă domnealor primesc în fața națiunei solidaritatea pentru activitatea destructivă desvoltată până acuma din partea „Tribunei“ și pentru consecențele ei atât pe terenul politic, bisericesc cât și social?

Dacă Dl. Vincențiu Babeș are dela frații Antonie și Dr. Alex. Mocsonyi autorizare și procură generală de a face tot și a vorbi în tot locul și totdeauna în numele domnealor și dacă întradever se consideră de solidari cu faptele și vorbele sale?

Dela respunsul ce'l vom primi la intrebările de mai sus, va depinde și ținuta nóstră pe viitor față cu noua situațiune creată partidului național român.

Camil

+

Inscripție pentru fata de scrum

Amicei Camille Marmonier

Dacă ghiața din sângele tău s'ar fi topit,
Dacă m'ai fi privit în ochi și mai departe m'ai fi iubit,
Fruntea ta n'ar mai fi fost albă, de atlas,
Și sufletul tău n'ar mai fi pribegit ca un cântec de pripas.

Ai fi rămas calmă, aici, lângă frunte,
Aș fi tăiat stele din tine ca dintr'un munte,
Te-ai fi risipit caldă printre rânduri și vers,
Cu pasul istoriei alături ai fi mers.

Dar ți-ai apropiat sufletul mai mult de pământ.
In ochi nu ți-a aprins licurici frumusețea vreunui cuvânt.
N'ai vrut să rămâi printre legende mit.
Ci-o umbră 'nchisă 'n ziduri vechi de schit.

VIOREL ȘULUȚIU

Necesitatea societăților religioase

(Continuare)

(Am arătat în articolul anterior, că bolile, bătrânețea și moartea rămân izvorul principal al suferințelor noastre alături de păcatele înșirate de biserica noastră. Creștinismul nici cald nici rece al celor mai mulți din noi azi nu mai este suficient. Dacă ești membru al unei societăți religioase — care să te sprijine puțin în credința ta creștină și în adâncirea ei, te vei ridica mai ușor peste atât de multele izvoare al suferințelor omenești.)

Am văzut cum rezolvă religia adevărată chestiunea bolilor, să trecem la chestiunea a doua *bătrânețea*. În Biblie stă scris (Geneză 6) *„Dumnezeu a lăsat, ca duhul să viețuiască în om 120 de ani"*. Vine și medicina modernă și acuma câteva zile numai din nou — Bogolmolcev, președintele Academiei de științe din Moscova — afirmând chiar că dacă noi nu ne-am scurta viața noastră prin sistem greșit de viață ar trebui să trăim 120 de ani, chiar până la 150 de ani. Ceea ce s'a crezut, că ar fi o metodă de reintinerire metodele de operație sistem Voronff bună oară s'a constatat și mai ales este meritul savantului nostru neurolog dispărut Dr. Marinescu de a fi afirmat cu curaj aceasta: *toate procedeele acestea artificiale și chirugicale sunt așa zise procedee de reactivare* — adecă pentru scurt timp — cu prețul unor mari dureri se reactivează, se reinviorează organismul, dar după un interval de câteva săptămâni recade mai jos, decât a fost mai înainte. *Numai religia adevărată și această religie trebue să fie propagată în stil mare de membrii asociaților religioase — rezolvă în mod senin problema bătrâneții, numai religia și principiile ei sfinte te duce la o bătrânețe — rece ca ghiața poate — dar senină și frumoasă ca un splendid apus de soare.*

Dacă regulele de igienă: să nu beai și să nu fumezi, să postești des și niciodată să nu-ți supraincarci stomacul, să te culci de vreme și să te scoli de vreme, să muncești vioi toată ziua îngrijindu-te, ca să faci mișcarea necesară chiar dacă esti legat de orele de birou, să duci o viață curată morală și înainte și după căsătorie, să dormi cu fereastra deschisă în cele 3 anotimpuri — afară de iarnă — să păstrezi pe cât se poate impărțirea celor *3 ori 8* adecă 8 ore de lucru, 8 ore de odihnă, 8 ore de ocupațiuni secundare, neuitând nici când, că nu atâta distracția,

ci recreaţia este necesară unui intelectual sedentar — adecă nu am nevoe de cinematograf, ci am nevoe de ½ oră mişcare în liber, dacă zic toate aceste reguli nu le concepi ca simple reguli de igienă, ci ca un Ordin Dumnezesc conform devizei Apostol Pavel *„Corpul tău este templul sufletului“*, atunci problema bătrâneţii care vine cum trebue să vină incet şi sănătoasă, este rezolvată şi nu mai constitue izvor de suferinţe, ci izvor de adâncă mulţumire sufletească.

Al 3-lea capitol, care ne interesează pe noi şi pe care deasemenea ne ajută numai religia şi societăţile religioase să-l rezolvăm *este capitolul de sfârşit al vieţii, problema morţii.* Aţi văzut vreodată sbuciumul grozav al celor ce mor fără credinţă în Dumnezeu? Singură religia creştină cu credinţa nestrămutată, că sufletul nostru după moarte se reîntoarce la Tatăl ceresc, rezolvă în mod mângăetor şi definitiv problema morţii. Mântuitorul a spus pe cruce: *„Stăpâne în mâinile tale îmi dau sufletul“*.

Problema nemuririi sufletului după moarte a preocupat destul şi pe oamenii de stiinţă. Am putea să facem un rezumat de câteva pagini asupra acestei probleme, dar ne mărginim numai cu câteva citaţiuni ale unor mari oameni de stiinţă.

Henri Bergson: Creerul este numai organul de inserţie al sufletului, care după moarte îşi reia sborul în imensitatea spaţiilor nelimitate.

Cazamelli (Milano): Sufletul este o părticică provenind dela Dumnezeu eteric, transparent, vaporos, deci invizibil.

Crookes şi Lodge (purtători ai Premiului Nobel): După 30 de ani de studiu suntem convinşi, că supravieţuirea după moarte este scienţific dovedită.

Mai clar însă se *exprimă Apostolul Pavel* în Corinteni: „Trupul este sămănat în putrezire şi învіază în neputrezire, este sămănat trup firesc şi învіază trup duhovnicesc“.

Compătimim adânc pe cei ce pierzând credinţa în viaţa după moarte, recurg la arderea trupului în Crematoriu, un sistem cu totul păgân şi cu totul la antipodul credinţei noastre creştine.

Vom vedea în articolul viitor, cum şi adevăratele bucurii ale vieţii ni le lasă să le gustăm în adevărata lor valoare, *credinţa adâncă religioasă,* după cum am văzut, că religia ne poate scăpa de cele mai mari suferinţe omeneşti: *bolile, bătrâneţea şi moartea.*

Dr. MIRCEA SUCIU-SIBIANU

Cugetări

Să acceptăm viața așa cum e, cu toate elanurile și mizeriile ei. Iată, cel mai bun mijloc de a o prețui.

*

Să privim moartea ca un început și nicidecum ca un sfârșit.

*

Vanitosul se poate asemui foarte bine cu un balon, cu cât e mai gol, cu atât se saltă mai sus.

*

Există uneori și oameni dintre aceia cari se bucură mai mult de nenorocirea altora, decât de propria lor fericire.

*

Un abis desparte oamenii între ei: mila și iubirea e singura punte ce putem arunca uneori peste el.

*

Drumul parcurs de un om în decursul unei vieți, este o necontenită oscilație între bine și rău.

Numai credința și onestitatea ne va putea călăuzi pe drumul cel adevărat.

*

Dacă nu ar fi memoria și imaginația suferințele omenești ar fi mult mai restrânse.

*

Nu găsesc că e o laşitate faptul de a-ți lua viața, dar nu înțeleg dece aşi anticipa ceva ce va veni sigur.

*

Credința și conștiința datoriei împlinite sunt cei doi mari prieteni ai omului.

*

Prietenia cuiva ne costă uneori foarte mult, dușmănia lui nu ne va costa însă niciodată nimic.

Prefer să am dușmani, decât prieteni — cel puțin știu că ura lor e sinceră.

*

Mi-am câștigat prietenia unui câine rău cu câteva bucățele de pâine.

Eram mâhnită — Nu există nici-o deosebire între om și câine? mă întrebam. — Totuș deosebirea există; după ce am încetat să-i ofer pâine, câinele mi-a rămas prieten.

LIA HANCU

Din viață pentru viață

Inteligența

Bainville — un filozof francez contimporan, pare să-i fi dat inteligenței o definiție bună: „*Inteligența este aptitudinea de a ține deodată mai multe lucruri sub privirea sa.*“ Prin urmare — după această definițiune inteligent ar fi acela, care se poate ocupa cu mai multe lucruri deodată.

Desigur, că multilateralitatea cuiva este un semn al inteligenței, după cum nu se poate spune de marii escroci internaționali, că n-ar reprezenta grade înalte ale inteligenții umane. Dacă însă am pune titlul articolului nostru „*Inteligența folositoare*“ se schimbă fundamental chestiunea.

Inteligența folositoare este din contră aptitudinea cuiva — de a elimina din preocupațiunile sale — pe cele multe, cari nu sunt strâns în legătură cu meseria sau cariera aleasă. Nu se poate spune de marea majoritate a intelectualilor români, că nu reprezintă grade înalte ale inteligenței și culturei umane. Am avut ocazia înca ca student al diferitelor facultăți de medicină din străinătate să văd bunăoară, că pe când noi reprezentanți ai unui popor mic vorbeam 3—4 limbi străine și aveam profunde cunostințe generale de geografie, istorie etc. studenții străini-cunoșteau numai limba țării lor și bunăoară cu geografia — mai ales în Franța am constatat acest lucru — stăteau așa de rău, că confundau Bucureștii cu Budapesta bunăoară-neștiind exact să-ți răspundă dacă i-ai fi întrebat — nici capitalele țărilor europene.

Eu am convingerea, că intelectualul român mai ales cel din Ardeal — silit să fie până la războiu prea multilateral — n-a dat încă în întregime măsura capacității sale. Marile descoperiri — marii savanți români — vor veni deacuma înainte, când vom putea face o mai severă repartizare a munci, când bunăoară

profesorul de facultate va fi numai profesor, medicul numai medic, avocatul numai jurist, inginerul numai inginer şi plugarul numai plugar. *După cum educaţia valorează mai mult decât instrucţia, caracterul mai mult decât inteligenţa — vom da măsura întregei noastre capacităţi atunci, când vom avea răbdarea să ne ocupăm bunăoară cu o singură chestiuncatea toată viaţa şi multilateralit noastră expresie tipică a inteligenţei înăscute a neamului nostru dar şi a superficialităţei noastre — o vom transforma în ceea ce eu aşi numi scurt „încăpăţânarea unei singure chestiuni", care desigur aşteaptă se dea omenirii pe descoperitorii români ai zileleor ce vor veni.*

Cele 8 ore

E încontestabil, că cea mai bună împărţire a celor 24 de ore ale zilei şi ale nopţei este diviziunea în de 3 ori 8 ore şi anume: *8 ore odihnă, 8 ore de muncă în meseria, pe care o ai şi 8 ore de preocupaţiuni secundare: mesele de peste zi, familie şi viaţă socială, lectura ziarelor şi cărţilor de specialitate recreaţie şi distracţie.* Ce simplu zis şi totusi de această împărţeală depinde tot progresul nostru în viaţă. E novoe deci de explicări şi precizări

Cele 8 ore destinate somnului pot rămânea în picioare cu foarte mici excepţiuni. Unii (depinde de temperament şi ereditate) se mulţumesc şi cu 6 ore de somn, alţii au nevoe de 9—10 ore. De regulă după cum avem tendinţa de a mânca mai mult decât ne trebue avem şi tendinţa de a rămânea în pat mai mult decât am avea nevoe. Fiecare ne-am putea scurta cu puţin antrenament cel puţin cu ½ de oră durata rămânerii în pat, această ½ de oră mai ales dacă am lua-o din somnul dimineţii şi n-am face altceva cu ea, decât mişcare în aer liber înainte de a începe orele de şcoală sau de birou, ne-ar aduce încomensurabile foloase sănătăţii noastre. Cele 8 ore de muncă în meseria noastră trebue necondiţionat să rămână intacte-ocupaţiune întensă serioasă, cu contopirea întregei noastre personalităţi cu cariera şi meseria ce o avem. Azi, în concurenţa aşa de mare între indivizi şi naţiuni îşi face tot mai mult loc principiul, că cele 8 ore de muncă în meserie să le prelungim

la 10 chiar la 12 ore. Cred, că este puțin prea mult, dar la tot cazul, cine vrea să ajungă la înălțimi, cari trec mult peste media vieții, să se obicinuiască să lucreze peste 10 ore de muncă severă. Un Iorga, un Mussolini lucrează fără întrerupere 14 ore pe zi.

Cele 8 ore de preocupațiuni mai secundare — mese, lectură, distracții, viață familiară și socială — au un joc mai larg, luându-i fiecăruia libertatea de a le întrebuința potrivit individualității sale. Un lucru e bine să ni-l fixăm și aci: Nu atâta distracția, cât recreația este o necesitate fiziologică a corpului și sufletului nostru. Cu alte cuvinte, dacă munca intensă intelectuală o schimbăm cu o recreație sănătoasă, bunăoară un înot, o excursie, un tennis, suntem mai în câștig decât cu un teatru sau cinematograf — distracții ușoare, tot de local închis. Deci aci să nu uităm legea: fiecare în cadrul acestor 8 ore să ne căutăm ½ oră de recreație sănătoasă.

Dr. SUCIU-SIBIANU

✦

In numărul viitor vom publica dări de seamă și recenzii asupra mai multor cărți primite la redacție. In special menționăm prețioasele „*Amintiri din viața preoțească*“ de venerabilul preot octogenar Ioan Broșu de lângă Dârste, Brasov. Vom reproduce din aceestă operă frumoasa poesie „*Marșul legionarilor români*“, scrisă în preajma lui 1 Dec. 1918, de poetul Dr. Ioan Broșu, ministru plenipotențiar și consilierul I. P. S. S. Patriarhului nostru Miron Cristea.

Deasemenea vom recenza reușițele traduceri în limba germană din poesiile marelui nostru Eminescu, operă, al cărei autor este cunoscutul scriitor șvab din România, dl. Victor Orendi-Hommenau.

Tot astfel ne vom ocupa și de tânăra revistă germană, „*Der Sachsenspiegel*“, ce apare în Brașov, sub conducerea d-lui Victor H. Möckesch și ne prezintă o adevărată „oglindă“ a vieții poporului sas, militând și pentru apropierea și strângerea relațiilor dintre noi românii și poporul sas din România.

Versuri...

Fără cuvinte
Rătăcesc
Printre morminte
Pe unde cresc
Vechi amintiri
Din altă lume
Din care-anume?
Vecinic sărut
Ce n'am cunoscut
Vecinic caut
Ce n'am pierdut
Căci totul e haos
Şi 'n haos sunt eu
Şi 'n toate, şi 'n mine
Eşti Tu, Dumnezeu.

Roşu mi-e chinul
Ca şi rubinul
Cu sânge scriu
Focul meu viu
Focul meu cald
Ce arde ca 'n astrul
De jar şi smarald.

AIDA PETRARIAN

Elegie

A'nceput să-mi plângă, la geam pe 'nserate
Picurii de ploaie, reci ca un gheţar,
Din zări nevăzute, ei vin de departe
Cu toamna ce îngroapă cântecul fugar.

Şi vântul nebunul îşi cântă refrenul
Prin codrii ce 'mbracă haina de aramă;
Şi'n zare cocorii fluturâ la indemnul
Dorului nostalgic, spre ţara ce-i cheamă.

Mii şi mii de doruri, ca fire de iarbă
Rămase stinghere, s'adună la sfat:
Căci nu mai au sevă din care să soarbă;
Isvorul vieţei, de-acum le-a secat.

Şi-odată cu toamna, viaţa parcă'apune
Ca stropii de rouă sub raze de jar.
Şi'n tăcerea nopţii, cine poate spune,
Peste câţi va plânge frunza de stejar.

VASILE MARINAŞ

+

Întâia zi de toamnă

Întâia zi de toamnă e frumoasă
Căci nu-i mâncată încă de rugină,
Ci e țesută pur, din cea mai fină
Și'ntinsă broderie de mătasă.

E inima în jocul de lumină
A lui Septembre clar, ca și o plasă,
Pe care simți cum sufletul te lasă
S'o svârli larg pe zări și peste rimă...

E'ntâia zi de toamnă-o melodie
Cântată 'ntâia oară pe o veche
Lăută; și simți sufletul cum știe

Că începutul cântecului mare
Ascunde iarăș, fără de pereche,
In el o viitoare renunțare...

I. CH. SEVEREANU

+

Ni se prăbușesc redutele culturii!

Ciudate vremuri mai trăim. In vechea cetate a Brașovului românesc, în cetatea lui Gheorghe Barițiu și-a Mureșenilor, a tribunului Ioan Bran și Axente Sever, a lui I. Meșotă și I. Lapedatu, a Iosifeștilor, A. Bârseanu și V. Onițiu etc. ni se prăbușesc redutele culturii.

Gazeta Transilvaniei, trebuind să-și serbeze jubileul centenar, tânjește aproape sugrumată; Țara Bârsei, revistă serioasă de studii, sprijinită la inceput în mod eficace, e silită să-și suspende apariția pe timp de doi ani; Revistele literare Ritmuri și Brașovul Literar au sucombat înecate în noianul preocupărilor politicianiste din trecutul apropiat. Prometeu, această tribună naționalistă de cultură, ia ființă în Mai 1934 din sărăcia și din spiritul de jertfă a câtorva intelectuali brașoveni. Urcă drum greu și prăpăstios, sprijinită sporadic de câțiva români inimoși, dar zăgăzuită de indolența și neințelegerea celor mulți. Suntem și noi la capătul sacrificiilor noastre!

Pentru Casa Culturală din Brașovechi părintele Dr. P. Debu se străduește de un deceniu să solicite și să obție concursul oficial și nici astăzi această instituție necesară pentru orașul nostru, nu a putut deveni încă o realitate.

Până mai ieri ne aflam sub stăpânirea electoralului, acum prevalează incă economicul și factorul comercial, ni se pare, o altă ediție a materialismului istoric.

Mari opintiri trebue să mai facem.

Numai când factorul spiritual, national și moral va avea prevalența, România va putea merge pe calea adevăratei propășiri. In faza actuală de evoluție a națiunii românești, este o gravă eroare a se înăbuși și a nu se incuraja inițiativa particulară.

Avem nevoe mai mult decât oricând de apostoli, de misionari, de sprijin, de libertate în manifestări culturale și românești, garanția posibilității de creațiune; și totul în cadrul unui larg sprijin din partea tuturor. Cerem să fim înțeleși! I. AL. B.-L.

Dări de seamă

I. Gr. Perițeanu: „Pledoarie în procesul între Academia Română și Academia de Stiințe din România". (1.-II.-1938).

O frumoasă pledoarie, ce caracterizează de distinsul jurist și literat, rostită în favoarea Academiei de Științe, dându-se acesteia câștig de cauză.

I. Gr. Perițeanu: „Naționalism de breaslă și naționalism de partid". (Discurs rostit la 20.-II.-1938).

Un magistral discurs asupra problemei naționalismului nou, în urma căruia autorul a primit dela Dl. *Dr. Al. Vaida Voevod* următoarea telegramă de felicitare: Vă rog primiți cele mai călduroase felicitări împreună cu toți combatanții victorioși, mulțumită sufletelor largi și inimilor generoase românești cari s'au solidarizat. Ați dovedit că elita bărbaților dreptului știe să împrăștie ceața care a acoperit cerul senin al rațiunilor juridice valahe. Ați izbutit să așezați stâncă de granit în templul dreptății valahe ce se va înălța spre asigurarea viitorului țăriișisi fericirea generațiilor de mâine.

I. Gr. Perițeanu: „Prin Italia, Turcia și Polonia". O amplă și prețioasă și instructivă conferință, rostita la Brașov în ziua de 28.-III.-1937, din care extragem doar aceste rânduri finale:

Am vizitat împreună trei deosebite ținuturi, devenite prin harul A-Tot-Puternicului, dar și prin voința omului, trei splendide grădini sociale, ce desăvârșesc firescul farmec. Intr'una s'a plivit; s'a construit febril, sau efectuat radicale transformări, pe fundamentul de beton armat al unei civilizații milenare. Aceasta e Italia.

In alta, s'au dărâmat ziduri chinezești și s'au înlăturat fundațiile măcinate ale unei habotnicii obscurantiste, pentru a se înălța noi și luminoase instituții sociale. Aceasta e Turcia.

Iar în Polonia s'a conservat intact și s'a desvoltat, prin credință muncă și dârză rezistență, un patrimoniu național supus celor mai cumplite fluctuații.

O etnică triadă, plină de admirabile şi blagoslovite sforţări. Un gând poruncitor, ne întoarce acum privirea spre cealaltă grădină a lui Dumnezeu: România.

Şi cu noi Providenţa a fost darnică. Sub cupola magnifică a unui cer zâmbitor şi generos, avem măreţia munţilor, încununaţi de brazi şi de stejari cu creştetele'n slavă: avem întinse şi bogate livezi, fermecătoare câmpii înflorite; o vastă ţarină mănoasă, care îşi apleacă spre pământ spicurile încărcate de boabe, ca pentru a-i mulţumi de binefacerile rodului.

Iar în mijlocul acestei superbe grădini furnică, modestă cuminte, harnica ţărănime, cu sufletul curat, sănătos şi brav.

Această ţărănime deabea aşteaptă să pornească, în marş eroic, spre progres.

Ea e dornică să imbine frumuseţele naturii cu frumuseţile sociale.

S'o ajutăm!

I. Gr. Periţeanu: „Emile Verhaeren, Hercule, poem".

Autorul traduce poemul francez, congenial în admirabile versuri româneşti.

I. Gr. Periţeanu: Italice Bucureşti 1937.

Autorul, sciitor aristocratic, în formă, sentiment şi atitudine, publică o frumoasă plachetă — format mare — cuprinzând 15 sonete magistrale, creaţii ale unui indemn spontan şi firesc de a comunica lumii perle de gândire, de căldură artistică şi de captări de frumuseţi văzute şi redate în versuri cizelate şi princiare. Fiecare poesie îşi are clişeul şi viziunea. Italia! Poetul, redând o armonie de artă, vis şi viaţă. Italia! Acest cuvânt ne spune totul! Orice analiză e de prisos.

Un aristocrat adevărat nu se dezice. Poetul I. Gr. Periţeanu rămâne acelaş cum l-am cunoscut şi vrem să-l ştim.

Horia E. Frunză: Solitar. Braşov 1938.

Când iţi pică în mână o carte, să nu intrebi cine e autorul, ce vrea, ce drege. Latinul zice: non quis, sed quid. Altfel se prezintă chestiunea în oratorie. Câtă vreme discursul este o creaţiune mai mult convenţională, de circumstanţă, căreia numai arare-ori poţi să-i acorzi sută la sută încredere, opera literară şi mai ales poezia lirică este de obicei rodul natural însuşi al

unui suflet, al unei stări psichice şi spirituale, care determină prin aceasta creaţiunea şi valoarea ei. De aceea s'a văzut, mai ales în timpurile din urmă, că nu oratorii, ci marii animatori, oamenii în al căror piept clocotesc idealurile latente ale unui popor, sunt aceia, cari au declanşat şi au închiegat mişcările elementare de renaştere şi avânt, naţional şi moral.

După această mică digresiune, să privim deci şi poesia celui ce semnează Horia E. Frunză. „Mamei" este despărţirea tânărului de mama sa, de căminul părintesc, când pleacă mânat de „dorul de ducă", de dorul firesc de viaţă, de goana după un rost, după un ideal:

„In necuprinsul zării o nălucă
Spre sânul ei neincetat mă chiamă".

Ciclul „Stihurile dragostei" ne prezintă versuri mai vechi ale poetului, pline de nostalgia adevăratei iubiri, de neastâmpărul în căutarea şi aflarea ei, în cadrul unei melancolii destul de pronunţate.

„Te-am aşteptat mereu să vii
In ceasuri de'nserare
Pe buzele-ţi trandafirii
Dulceaţa vieţii să mi-o 'mbii..."

In ciclul „Frământări" poetul îşi înfiripă personalitatea şi ne desvălue o frumoasă comoară de sentimente fie din domeniul religios, al dragostei de natură, al simpatiei frăţeşti pentru artişti, fie din meditarea asupra trecutului, cu durerea şi visurile sale. Poesia „Singur în Noapte" d. p. este caracteristică, prin melancolia şi pesimismul ei, pentru intreaga fire şi creaţiune a poetului.

„Şi frământat de-atâta jale
Sub plumburia ei povară
Cad copleşit în a mea cale..."

Aceeaşi atmosferă se desprinde şi din drăgălaşa poesia „Părăiaş şerpuitor". In schimb „Cântec de veselie", foarte simpatic ca factură şi cuprins este poate singura notă cu abatere dela cea pesimistă.

Ca un strigăt de indignare impotriva lumii haine din jurul nostru răsună impresionanţa poesie „Omule Rău".

Durerile şi neajunsurile vieţii poetul le toarnă cu talent şi cu mult simţ pentru formă, în haina poesiei. Şi întorcându-se spre Isus exclamă:

„O Bunule Isus, de-ai vedea cum
Cu sufletele pline de păcate
Orbecăim l'altarul Tău de scrum..."

Pe ici colea licăreşte şi optimismul sănătos: „Infrăţire". Nota naţionalistă e frumos infiripată în poesia „Horia".

Forma poesiilor e totdeauna atrăgătoare. corectă şi sugestivă. Sentimentele sunt sincere şi ealde.

Horia E. Frunză este şi un bun tălmăcitor din limba maghiară. Mărturie ne sunt traducerile din Al. Petöfi, Ady Endre, Berde Maria, Farcadi Al. şi Finta Z.

Autorul volumului de versuri „Solitar", apărut de curând în condiţiuni technice şi estetice escelente, a îmbogăţit literatura noastră serioasă cu o carte de reală valoare. I. AL. BRAN-LEMENY

Aurel Marin. *Versuri.* Poetul Aurel Marin se găseşte la al patrulea volum de versuri; spre deosebire de celelalte volume, Dl. Aurel Marin cu ultimul volum şi-a definit lirica rămânând un consacrat al poesiei noastre.

Un indrăgostit până la durere şi iubire de păduri şi munţi, Dl. Marin, ne scoate la lumina vie, prin prisma sufletului, regretul şi durerea ce simt pădurarii când îşi omoară singurii lor prieteni — copacii.

Iată cum ne vorbeşte Dl. Marin, în poesia: „*In Munţi*"

Numai când lumina lunii se revarsă,
Lin mângăietoare, peste inalte cetini,
Pădurarii umblă nodormiţi, cu ochii
Umezi că-şi omoară singurii prieteni!

Şi într'adevăr Dl. Marin ne redă minunat tabloul nopţii.

VASILE MARINAŞ

Dr. Mircea Suciu-Sibianu: *Gânduri sănătoase II.* Braşov 1938. Medicul-oculist braşovean Dr. Mircea Suciu-Sibianu, un pasionat sportiv, este şi un îndrăgit al scrisului, un harnic şi prodigios publicist. Pâlpăe în inima sa flacăra binelui, sentimentul nobil al unui naţionalism pur şi devotat. E totdeauna gata pentru sacriffcii. Il vezi în tot locul propagând cu grai viu ideile sale

de însănătoşire morală şi trupească şi ştie să dea concepţiilor şi ideilor sale salutare, cu multă competinţă, fondul şi esplicaţia ştiinţifică. Nu caută interesul propriu, ci binele obştesc, binele naţional.

Cu hărnicia unei albine culege fără oboseală mierea gândurilor bune şi frumoase, din toate domeniile de manifestare a vieţii omeneşti; aceste gânduri, sentimente, concepţii, convingeri şi date le impleteşte cu propria-i experienţă, le clasează şi ni le prezintă plăcut sub forma unor esseuri şi interpretări ştiinţifice, extrem de folositoare pentru cititori.

Inchinată M. S. Regelui, şi având o prefaţă a marelui nostru dascăl şi sămănător de idei Nicolae Iorga, cartea „Gânduri Sănătoase“ este un preţios îndreptar în viaţa fiecăruia din noi.

I. AL. B. L.

Reviste

„România Eroică". Anul II. Iulie—Septembrie 1938.

Tănăra revistă clujană de sub conducerea vigurosului scriitor naţionalist şi filosofic a devenit cu acest număr organul „Uniunii Ziariştilor Români din Transilvania", de curând înfiinţată, preşedinte fiind însuşi directorul revistei, Dl. Ioan Colfescu Delaturda.

Iată cum este caracterizată şi justificată această nouă asociaţie de presă de către însaşi „România Eroică":

„La ţară nouă, armată luptătoare pe toate terenurile; la tară nouă, oameni noui; la ţară nouă, o Nouă Presă. O presă carr să ţie sus steagul spiritual, stindardul spiritual al ţării. Aceasta este în ordinea imanentă a timpului de faţă. Orice român născut a doua oară în neamul său nu poate decât să strige; trăiască tinereţea, trăiască acţiunea, trăiască lupta pe teren, trăiască războiul spiritual, aprig necruţător, in contra tuturor relelor, în contra tuturor elementelor disolvante cari subminează această ţară. Trăiască forţele fermentatoare, forţele creatoare, cari curăţă terenul de pălămidă, cari vor crea, vor făuri România spirituală de mâine."

Din bogatul cuprins mai reţinem „Generaţia cu Cultură deficitară", de Gh. Buciuman, „Problema jidovească şi Cooperaţia" de Dr. Alexiu Manea, „Cântec pentru neam", versuri de I. O. Suceveanu, „Din autobiografia canonicului Petru Raţiu" de Dr. Ilie Dăianu, „Rolul lui Simion Bărnuţiu în pregătirea revoluţiei din Ardeal în anul 1848" de Stefan Pascu, „Biserica şi Scoala pe Valea Nirajului" de Aurel Holirca etc. Subliniem în special studiul, datorit D-lui Colfescu „In contact cu realităţile".

Revista „România Eroică" este ceeace ne trebue azi mai mult pentru atitudinea ei, claritatea şi curajul ei, pentru dinamismul ei curat românesc.

„România Eroică". Anul II, Nr. 6, Octombrie 1938.

Fiind sub tipar acest număr primim la redacţie, numărul 6 al „României Eroice", cu un bogat cuprins şi cu aceeaşi înaltă ţinută românească şi etică.

Note și încrustări

La 1 Oct. a. c. *dl. Colonel Victor Nanu* a părăsit funcția de Primar al Municipiului Brașov, după o rodnică activitate de 8 luni.

In baza noii legi administrative și a evoluției firești și logice a lucrurilor, viața noastră urmează să reîntre în normal. Sunt principii fundamentale peste cari nu se poate trece, cari nu pot fi disconsiderate (cu excepția unor cazuri rari și de scurtă durată), fără primejduirea gravă a organizmului național, social și politic. Două din aceste principii sunt: principiul specializării și cel al chemării firești.

+

Luni în 3 Oct. a. c. a avut loc în prezența Excel. Sale d-lui *Rezident Regal Al. Gane*, a d-lui Secretar General al Ținutul Bucegi *Paul Goma* — un personagiu cunoscut și prețuit al meleagurilor noastre — în prezența capilor autorităților locale, instalarea noului Primar al Municipiului Brașov în persoana d-lui *Gheorghe Cuteanu*, care s'a dovedit, în timpul cât a fost Prefect al Județului și Primar al Brașovului, un om de cinste și corectitudine precum și un bun și priceput gospodar al treburilor publice.

Ca ajutor de primar a fost instalat cunoscutul și inimosul advocat brașovean *dr. Bujor Teculescu.*

Credem, că numirea celui de-al 2-lea ajutor de primar, dl. *Ing. Hans Kaufmes*, corespunde unei necesități a împrejurărilor etnice ale orașului nostru.

Salutăm noua conducere și-i dorim deplin succes pe calea propășirii drepte și a consolidării naționale.

+

La 18 Oct. a. c. s'a serbat în întreaga țară aniversarea a 20 de ani de când dl. Consilier Regal *Al. Vaida Voevod*, unul din marii ctitori ai României actuale, a citit în parlamentul ungar, cu curajul ce-l caracterizează, declarația de autodeterminare politică a românilor din Transilvania. Revista i-a trimis cu acel prilej, d-lui Vaida Voevod, o telegramă de omagiu.

+

Moartea mareșalului *Al. Averescu*, marele strateg și comandant de armate, încununat cu nimbul nemuririi prin biruința dela Mărăști și Mărășești, în războiul pentru întregirea neamului, a

îndoliat adânc întreaga ţară. Ne închinăm şi noi în faţa memoriei acestui strălucit ostaş şi patriot.

+

Al VII-lea congres al Federaţiei Pressei Naţionale din Provincie, de sub prezidenţia distinsului ziarist *Ştefan Vlădescu*, ţinut la Sibiu în zilele de 30 şi 31 Oct. a. c. şi onorat fiind de prezenţa d-lui Ministru al Presei şi Propagandei, *Eugen Titeanu*, a avut un desăvârşit succes. Municipiul Sibiu şi capii autorităţilor i-au făcut ziariştilor o frumoasă primire.

Personalitatea d-lui Primar *dr. Sever Pop* şi a ajutorilor de Primar *dr. Mitea* şi *dr. Albert Dörr* au făcut o excelentă impresie. Subliniem în special entusiasmul stârnit de dl. dr. Dörr în întreaga asistenţă dela banchete prin declaraţiile D-sale de caldă aderenţă la statul român, unul şi neştirbit.

+

Prin intervenţia d-lui dr. Dörr, dl. Primar dr. Sever Pop a acordat revistei noastre un ajutor de 2000 lei, pentru care le aducem meritate laude şi mii mulţumiri.

+

Congresul a sărbătorit între alţii pe directorul nostru, *dl. Ioan Al, Bran-Lemeny*, pentrn munca sa de aproape 30 de ani în ogorul pressei româneşti; deasemenea a fost sărbătorit, dintre braşoveni, şi dl. *I. Gologan*, proprietarul şi directorul ziarului local „Ardealul“.

+

O importantă şi dureroasă comunicare a făcut în faţa congresului preotul comunei Roşia *Sf. S. dl, protopop Ioan Bânda*, expunând moartea de martir a băeţandrului *Simion Aron*, în vârsta de 17 ani, care după ce a adus însemnate servicii armatei române în războiul mondial, a fost împuşcat de jandarmii unguri pe meleagurile Sibiului. Sf. S. a cerut concursul pressei pentru ridicarea unui monument acestui copil erou al neamului. Accentuăm cu aplomb acest fapt pentru factorii în drept şi opinia publică românească.

+

O parte din congresişti vizitând frumoasa comuna Seliştе, unde ni s'au rezervat admirabile surprize de artă, *Sf. S, dl. protopop Borcia* a citit un memoriu, adresat Ministerului, din care reiese trista situaţie de regres a seliştenilor din punct de vedere eco-

nomic şi al numărului lor. Rugăm şi noi Ministerul competent să binevoiască a lua grabnice măsuri de remediere, în interesul acestei fruntaşe comune, care a dat neamului atâţi bărbaţi de seamă.

+

Poetul şi publicistul *Horia E. Frunză* (Ioan Iordache) a revenit ca şef-redactor al acestei reviste.

+

Din lipsă de spaţiu suntem nevoiţi să amânăm pentru numărul viitor o serie întreagă de recenzii şi menţionări de ziare şi reviste.

+

Rugăm călduros pe toţi abonaţii noştri, precum şi pe toţi intelectualii români braşoveni, să binevoiască a ne da preţiosul lor concurs, dat fiind durerosul simpton al decăderii publicaţiilor din Braşov şi aceasta în mare parte în urma indiferenţei publicului intelectual al acestui oraş, care merită o mai amplă viaţă culturală.

Sacrificiile ce le facem sunt enorme şi entusiasmul pentru binele obştesc se stinge şi el, dacă inima şi punga cititorului român nu ni se deschide frăţeşte, cu vorba, dar mai ales cu fapta.

+

Salutăm orice strădanie culturală: astfel şi tânăra revistă braşoveană „Front Literar". Vom reveni.

+

Mulţumim călduros inimoşilor români Cpt. Titi Teodorescu şi Nicu Suciu-Sibianu, pentru sprijinul acordat revistei noastre, în sumele de 500 resp. 300 Lei. Aceleaşi calde mulţumiri şi D-nei Ana Tanasiu pentru 300 Lei.

I. Al. B.-L.

+

CERCUL REVISTEI:

a) *Colaboratori:* A. P. Bănuţ, scriitor; Eftimie Mărculescu, prof. adv. publ.; V. Branisce, ziarist, f. senator; Ioan Brotea, ziarist; Dr. Liviu Câmpeanu, medic publ.; Lucian Costin, scriitor; Dr. Petru Debu, preot f. senator; Mihail Dragomirescu, prof. univ.; Al. Florea, preot publ.; Valer Maximilian, prof.-pictor; Aurel A. Mureşianu, publ.; Dr. P. Nistor medic, Silvia Stoica-Noaghea; Ecat. Pitiş, scriit.; I. Prişcu, preot publ.; Dr. T. Prişcu, medic, f. primar; Dr. C. Sassu funcţ. sup.; Oct. Şireagu publ.; Victor Tudoran, publ.; Gheorghe Tulbure, insp. gen. şc., publ.; Ioan Grigorie, publ.; Irodion Creangă.

a) *Sprijinitori:* Ion Lapedatu, f. ministru, Ioan Ionică, f. senator, Gh. Cuteanu, primarul Municipiului, Iancu Nan, f. prefect, V. Munteanu, inspector, Dr. C. Voicu, f. primar, Gh. Enescu, dir. Casa Asig. Soc., cpt. T. Teodorescu, I. Pizo, preot, Dr. C. Oancea, medic primar, Nicu Suciu-Sibianu, funcţ., Ing. Baiu Crăciun.

Către

Biblioteca „Astra"

Brașov

Bul. Ferdinand

Tipografia Markus Brașov, Str. Regina Maria No. 25. — Telefon 989